

Dieren in de Noordzee

Dat zijn er een heleboel!

De Noordzee zit bomvol planten en dieren! Als je gaat zwemmen in zee kom je al planten en dieren tegen die dicht bij de kust leven. Ga je verder de Noordzee op en dieper onder water, dan kom je helemaal een grote hoeveelheid leven tegen. Grappig en lief, gek en gevaarlijk. Dieren die in zee leven zijn vooral vissen, weekdieren, holtedieren, stekelhuidigen en enkele zoogdieren. Planten zijn met name zeewiersoorten. We hebben een aantal Noordzeebewoners voor je op een rijtje gezet:

Anemonen

Op rotsen, strekdammen of kademuren van zeehavens kom je rode en soms ook bruine of groene anemonen tegen. Het lijken misschien wel planten, maar het zijn dieren. Ze horen tot de groep bloemdieren. Bovendien zijn het neteldieren net als kwallen. Ze kunnen wel 192 tentakels hebben die in 6 kransen boven elkaar uitgroeien en netelcellen hebben. Hiermee vangen ze hun prooi.

Blaasjeswier

Als je bladeren van waterplanten met luchtblazen op het water ziet drijven, is dat meestal blaasjeswier. Een stevige plant, die ongeveer een halve meter groot wordt. Het hecht zich vast aan wortels van andere planten en is vooral te vinden op dijken, houten palen en schorren.

Bruinvissen

Een dolfijnensoort die in de Noordzee veel voorkomt is de bruinvis. Het is geen vis, zoals zijn naam eigenlijk doet vermoeden, maar een zoogdier net als andere dolfijnen. Ze hebben ook geen kieuwen maar ademen met hun longen en laten lucht naar binnen via het luchtgat in hun kop.

Een bruinvis wordt ongeveer 1½ meter lang, heeft een witte buik, een kleine driehoekige rugvin, een bruinzwarte rug en borstsvinnen in dezelfde kleur. Bruinvissen spoelen regelmatig aan op de Noordzeestranden.

Garnalen

In de zandbodem van de Noordzeestranden vind je grote aantallen garnalen. Ze graven zich in om zich te beschermen tegen roofdieren. Er zijn heel veel soorten garnalen en de grootte van de garnalen hangt af van de temperatuur van het water waarin ze leven. Hoe warmer het water hoe groter de garnaal. De Noordzee is bekend vanwege zijn Noordzeegarnaal of grijze garnaal.

Heremietkreeften

Deze kreeft heeft een bijzondere manier om zich tegen vijanden te beschermen. Hij verbergt zijn weke achterlichaam in een verlaten slakkenhuis van bijvoorbeeld een wulk. De achterpoten dienen om het huisje vast te houden.

Zijn scharen zijn niet even groot. De rechter schaar is groter en dient om het huisje bij gevaar af te sluiten.

Hondshaaien

De grootste exemplaren van de hondshaaien zijn ongeveer een meter lang. Hondshaaien planten zich voort met eieren die ze inkapselen in een vierhoekige blaas met kurketrekkerachtige draden vanaf de vier hoeken. Met deze draden zitten de eieren vast aan zeewierplanten waar ze 9 maanden lang houvast hebben. Daarna komen ze uit.

Inktvissen

De zeekat is een inktvissoort, die je in Nederlandse wateren kunt vinden. Het zijn weekdieren en we noemen ze koppotigen. Dat komt omdat er tussen hun kop en poten eigenlijk geen lijf zit. De poten groeien als het ware uit hun 'nek'. Ze kunnen zwemmen door water in hun mantel te pompen en dat weer krachtig uit te persen. Met hun grijpparmen met zuignappen vangen ze hun prooi. Hun voedsel bestaat uit krabben, kreeften, vis en weekdieren. Zeekatten hebben een inwendige schelp die we sepia noemen. Deze schelpen zijn vaak op stranden te vinden.

Kokkels

Een van de meest voorkomende schelpen op de kusten van Europa is de kokkel. Het weekdier dat in die schelpen huist, wordt gegeten door veel vogels. De kokkel is vooral een uitgelezen hapje voor de vogels die op de Wadden foerageren, want daar zitten ze vaak wel met honderden op een vierkante meter.

Krabben

We rekenen krabbetjes ook tot de kreeftachtigen.

Ze hebben een pantser en twee schaararmen. Met die scharen kunnen ze aanvallen om hun voedsel te vergaren en ze kunnen zich ermee verdedigen.

Krabben kunnen zwemmen, maar 'krabbelen' meestal over bodem of strand, waar ze hun prooi, de schelpdieren, kunnen vinden.

Kwallen

Net als zeeanemonen, koralen en poliepen zijn kwallen holtedieren.

Ze zijn in vele soorten en maten bekend. In Nederland zien we vooral de gele en blauwe haarkwal, de oorkwal, de kompaskwal, het zeedruijje en de zeepaddestoel.

Kwallen zijn ook neteldieren. Dat houdt in dat hun tentakels netelcellen bevatten, waarmee ze hun prooi kunnen verlammen. De kwallen die in Nederland voorkomen zijn voor mensen echter ongevaarlijk al kan een aanvaring met een haarkwal wel een akelige jeuk en eventueel zelfs ontstekingsreactie tot gevolg hebben.

Kwallen zijn eenvoudig gebouwd. Ze bestaan voor 98% uit water. Onder aan de hoed zit een opening, die dienst doet als mond en als anus. Naast de opening zitten de met netelcellen bedekte tentakels, waarmee ze prooidieren verdoven en doden. Kwallen ondergaan een gedaanteverwisseling. Het dier begint als een poliep, die vast zit aan de bodem.

Mosselen

Mosselen zijn weekdieren met een schelp. De buitenkant van de schelp is bruin-zwart, terwijl van binnen een blauwe tot zilverwitte kleur te zien is.

Mosselen hechten zich vast aan vaste materialen zoals stenen, rotsen, houten palen en schelpen.

Ze zijn vanaf de vloedlijn tot ongeveer 50 meter diep aan te treffen.

Roggen

Karakteristiek. Roggen zijn brede en dunne kraakbeenvissen met een smalle staart. Ze hebben sterk ontwikkelde borstvinnen opzij van hun lichaam, waarmee ze uitstekend kunnen zwemmen.

De meeste roggen zijn bodembewoners en hebben camouflagekleuren, zodat je ze haast niet ziet als ze op de bodem liggen.

We kennen o.a. sidderroggen, zaagvissen, gitaarvissen, pijlstaartroggen, adelaarsroggen en duivelsroggen.

Schollen

Schar, bot en schol zijn platvissen. De schol is bruin met opvallende oranje stippen. De ogen van de schol zitten aan de bovenkant van zijn kop.

Als scholletjes geboren worden, hebben ze de ogen nog aan beide kanten van het lichaam zitten, maar na een week of 6 draait één oog naar de andere kant en ontwikkelt de vis zich verder tot platvis. Scholletjes leven vooral op de bodem van de zee en eten weekdieren en wormen.

Sponzen

Primitieve meercellige dieren die vastzitten aan de bodem van zeeën en oceanen en tot op zo'n 8,5 kilometer diep te vinden zijn. Ze filteren het water en komen zo aan hun voedsel. Ze hebben niet echt aparte organen, spieren of zenuwen. Sponsdieren horen bij de oudst bekende dieren op aarde.

Tepelhoornen

Roofslakken die met hun rasptong kleine gaatjes maken in schelpdieren en deze daarna leegzuigen met een slurfje. Je vindt van deze slakjes soms de huisjes op het strand. Deze huisjes zijn kleine gedraaide schelpen. De schelpen zijn licht met donkere vlekjes. Je treft ze ook wel blauwzwart aan, maar dat worden ze pas als ze een poos in de grond hebben gezeten. Typisch is het naveltje naast de mondopening.

Zee-egels

Dat wat we van zee-egels zien, zijn vaak de lege schalen. Levend komen we ze haast niet tegen. Hun voedsel bestaat voornamelijk uit algen die ze van zeegras en zeewieren afgrazen, maar ze wagen zich soms ook aan schelpdieren en knagen dan door de verbindingsnaden van de schelpen heen.

Zeehonden

Wie zeehonden wil zien moet naar de zandplaten bij de wadden. Ze liggen daar regelmatig lekker in het zonnetje. Jonkies van zeehonden hebben nog niet de donkere kleuren van de volwassen exemplaren, maar zijn wit. Jonge zeehonden worden ook wel huilers genoemd, omdat ze nogal eens aanspoelen en hun moeder kwijt zijn en dan een huilend geluid maken. Zeehonden kunnen gevoelig zijn voor ziektes, die hele populaties aantasten. Verschillende zeehondencrèches in Nederland vangen veel zieke zeehonden op, om ze na herstel weer uit te zetten in het wild.

Zeenaalden

Vissen, nauw verwant aan het zeepaardje, maar niet zulke goede zwemmers...

Voor hun veiligheid zijn ze afhankelijk van hun vorm en schutkleur. Wanneer ze met hun kop omlaag tussen zeegras zwemmen, vallen ze helemaal niet op.

Dit is ook handig bij het jagen op kleine garnaaltjes, die ze meestal eten.

Het mannetje heeft onder zijn staart een plooi in

de huid (de broedbuidel). Hierin broedt hij de 100 tot 400 bevruchte eitjes uit die het vrouwtje bij hem plaatst. De broedtijd is ongeveer 5 maanden. De broedbuidel is ook een veilige plaats voor jonge zeenaalden. Bij gevaar zoeken ze daar bescherming.

Zeepaardjes

Dit uitzonderlijke visje met vinnen en kieuwen, is familie van het stekelbaarsje.

Net als bij zeenaalden 'broedt' bij het zeepaardje het mannetje de eitjes uit. Het vrouwtje legt eitjes in een buidel bij het mannetje. Het mannetje bevrucht de eitjes en draagt deze mee totdat de eitjes uitkomen. Hier stopt de broedzorg.

Zeepokken

Steenharde witte schaaldiertjes die zich hechten aan stenen, hout, scheepshuiden, schelpen en zelfs op levende dieren. Het lichaam van een zeepok bestaat uit een huisje van zes kalkplaatjes met een dekseltje. Onder water gaat het dekseltje steeds open en dicht, zodat hij met z'n twee kleine armpjes voedsel kan vangen.

Zeesla

Bij de groenwieren hoort ook de zeesla. Die plant bestaat uit rafelige lange bladeren, die wel een meter lang kunnen worden. Zolang ze onder water staan zijn ze groen, maar als ze vaak droogvallen verkleuren ze naar bruin of geel. Zeesla is veel te vinden aan de voet van zeeeringen.

Zeesterren

Bij de groep stekelhuidigen horen ook de zeesterren. Het zijn dieren met (meestal) 5 armen, waarmee ze de bodem van de zee 'bewandelen'. Ze grazen van wieren en eten schelpdieren. Je kunt ze soms in de vloedmerken op het strand aantreffen.

